

Titel : Moeders aan het woord: Een onderzoek naar de ervaringen van moeders met Samenspel. (Mothers speaking: A study on the experience of mothers with Samenspel.)

Door : N. Kieneker & J. Maas

Datum : 1997

Gepubliceerd : Early Childhood Development; The bulletin of the Bernard van Leer Foundation, No. 21.

ISBN : 90-6195-047-3

Inleiding

Samenspel wordt ingezet op speelgroepen en richt zich op kinderen in de leeftijd van 2 tot 4 jaar en hun moeders. Deze speelgroepen vormen een schakel tussen de thuisomgeving, de voorscholen en de basiseducatie. Moeders en kinderen komen eens per week naar de speelgroepen in een buurthuis of voorschool.

Tijdens de speelgroepen vormt de moedertaal de voertaal. Één van de peuterleidsters spreekt Nederlands en de ander de moedertaal van de ouders.

Moeders nemen deel aan de activiteiten en ontvangen informatie over opvoeding en ontwikkeling van het kind. Samenspel gelooft dat de ervaringen die de moeders opdoen positief doorwerken op de opvoeding binnen het gezin. Daarnaast hebben de activiteiten een positieve impact op de ontwikkeling van de kinderen, maar bereiden hen ook voor op het basisonderwijs. Ten slotte wordt verwacht dat deze kinderen eerder naar de voorschool gaan.

De drie kerndoelen van Samenspel:

- Toeleiding naar voorschoolse educatie
- Middels ontwikkelingsstimulering de kansen in het basisonderwijs vergroten
- Educatieve ondersteuning voor moeders, middels ervaringsuitwisseling en participatie aan de activiteiten.

Probleemstelling en onderzoekmethode

Dit onderzoek richt zich op de volgende deelvragen: *Wat ervaren de moeders tijdens hun deelnamen aan Samenspel?* en *Welke veranderingen benoemen moeders als resultaat van hun deelnamen aan Samenspel?*

Er is gestart met het bestuderen van de literatuur en beschikbare materialen over Samenspel. Hieruit kon worden opgemerkt dat er een tweedeling kan worden gemaakt in de ontwikkeling van het kind en opvoedingsvaardigheden door de moeders. Op basis van deze informatie is er gekozen van een kwalitatieve onderzoeksmethode, namelijk het interviewen van 35 Samenspelmoeders met diverse culturele achtergrond. De geformuleerde onderwerpen moesten begrijpelijk, vertaalbaar, herkenbaar, logisch, sociaal acceptabel en niet suggestief zijn. Hiertoe is gekozen om open vragen te stellen, dit geeft de moeders de mogelijkheid om over hun eigen ervaringen en gedachten te vertellen in een taal welke voor hun comfortabel is. Tevens kan de interviewer binnen deze methode inspringen op de verbale en non-verbale signalen van de moeder.

Het gesprek was opgebouwd uit drie delen: een verklaring over de opbouw van het gesprek, het interview zelf en ten slotte de conclusie. Het gesprek duurde gemiddeld een uur en werd opgenomen als daar toestemming voor gegeven werd.

Resultaten

Informatiebrochures en voorlichtingsbijeenkomsten

De moeders ontvangen informatie over Samenspel via informele en formele kanalen. De informatie is breed en gevarieerd en wordt door het netwerk van vrouwen verspreid. Redenen voor deelname aan Samenspel komen voornamelijk voort uit het beste over hebben voor het kind. De meest

significante motivatie is dat de kinderen in contact komen met andere kinderen. Daarnaast dient de speelgroep als voorbereiding voor het basisonderwijs. Volgens de moeders leren kinderen te spelen met speelgoed en raken ze gewend om alleen te spelen.

Samenspelactiviteiten

De vrouwen waarderen specifiek de activiteiten welke zij samen met hun kinderen uitvoeren. Zij vinden dat deze activiteiten educatief moeten zijn en hierdoor ervaren de moeders positieve momenten met hun kinderen.

Het overgrote deel van de moeders is tevreden met de informatie welke zij ontvangen tijdens Samenspel. Een aantal vindt echter dat de informatie kan worden aangevuld, bijvoorbeeld over de toekomstige kansen van hun kinderen.

Een meerderheid van de kinderen beleeft plezier aan het spelen met speelgoed, tekenen en knutselen. Verschillende moeders vinden dat Samenspel een unieke vrijheid en kansen biedt. De minst populaire activiteit van de kinderen is het stilzitten en wachten.

Samenspel leidsters

De aanwezigheid van een Nederlandstalige en anderstalige peuterleidster wordt als prettig ervaren door de moeders. Zij vinden het belangrijk dat de kinderen beide talen leren spreken. Het culturele aspect van meertaligheid speelt in minder belangrijke rol.

Samenspel als ontmoetingsplaats

Het ontmoeten van andere vrouwen wordt door alle moeders positief ervaren. Specifiek voor de vrouwen welke voorheen amper het huis verlieten en weinig sociale contacten had. De moeders ondersteunen elkaar door samen over hun ervaringen te praten.

Spreken over opvoeding en educatie van kinderen

Sommige moeders bespreken de opvoeding van hun kinderen thuis met hun vrouwelijke familieleden en vrienden. Voor vele anderen is Samenspel de enige plaats waar dit onderwerp bespreekbaar is. Dit zorgt ervoor dat het bespreken van de opvoeding van grote waarde is. De helft van alle vrouwen heeft een voorkeur te spreken met iemand die zelf ook kinderen heeft.

Taalontwikkeling

Elke moeder gelooft dat Samenspel de taalontwikkeling van hun kind stimuleert. Het merendeel is zich nu bewust van dit aspect van de ontwikkeling van hun kind. Zo zingen zij bijvoorbeeld met hun kinderen, lezen zij een boek voor en praten ze vaker tegen hun kind.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

De moeder onderneemt verschillende activiteiten met haar kinderen en ervaart dit meestal als een positieve ervaring. Sinds de moeders deelnemen aan Samenspel, gaan de moeders met meer bewustzijn om met de sociaal-emotionele ontwikkeling van hun kind. Zij hebben meer inzicht gekregen in het belang van samen dingen te ondernemen. De meerderheid denkt dat de kinderen ook door Samenspel veranderd zijn: hun sociale vaardigheden zijn verbeterd.

Zelfstandigheid

Ontwikkeling van zelfstandigheid bij kinderen wordt door de moeders op verschillende manieren ondersteund. De meeste moeders geven instructies en verklaringen of maken een activiteit voor de kinderen af. De wijze waarop de moeders hun kind stimuleren tot zelfstandigheid is door Samenspel veranderd. Zij laten hun kinderen nu steeds vaker meer zelf uitproberen. Daarnaast wordt opgemerkt dat de kinderen minder afhankelijk zijn.

Conclusie en aanbevelingen

Dit onderzoek zocht antwoord op de volgende deelvragen: *Wat ervaren de moeders tijdens hun deelnamen aan Samenspel?* en *Welke veranderingen benoemen moeders als resultaat van hun deelnamen aan Samenspel?*

De moeders geven aan dat zij zelf bewuster omgaan met de ontwikkeling van hun kinderen en het stimuleren van deze ontwikkeling. Ze zien zichzelf als een rolmodel en voelen zich gesterkt in deze rol door de bij Samenspel opgedane kennis over ontwikkeling. Daarnaast signaleren de moeders veranderingen bij hun kinderen: de taalontwikkeling, sociale vaardigheden en zelfstandigheid ontwikkelen zich in positieve zin.

Het ouder en kindcontact is toegenomen. Er zijn meer plezierige momenten samen en er heerst vaker een ontspannen sfeer in huis.

Aan de hand van de resultaten kan de conclusie worden getrokken dat Samenspel een grote rol speelt op het gebied van educatieve ondersteuning, terwijl tegelijkertijd de kansen van kinderen verbeterd worden.

Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

- Onderzoek naar de mogelijkheid om vaders te betrekken bij Samenspel.
- Onderzoek naar de veranderingen die ontstaan bij de moeders door de deelnamen aan Samenspel.
- Onderzoek naar de mogelijkheden om Samenspel in de voorschool te integreren.

Naschrift: aangeven wat met deze aanbevelingen is gedaan:

Onderzoek vaders leuk idee voor volgende stagiaire.

Onderzoek naar veranderingen bij moeders: zie diverse onderzoeken

Integratie in de voorschool:

- in Den Haag duidelijke keuze voor Samenspel/SamenTaal als toelidingsinstrument
- in andere gemeenten zoals Rotterdam, Samenspel/SamenTaal/ SamenRekenen als oudercomponent in combinatie met Piramide of BasisGoed
- in weer andere gemeente zoals bijvoorbeeld Harderwijk, wordt Samenspel naast de peuterspeelzaal en voorschool ingezet als instrument om de ouderbetrokkenheid en de emancipatie van ouders te bevorderen.